

Said Nursi'nin I. Dünya Savaşı sırasında "İşaratü'l-İcaz" tefsirini yazması ve Kurtuluş Savaşı sırasında yer yer dini işlerle uğraşmasına, "Osmanlı o zamanlarda dârülharpti; dini işlerle uğraşmak caiz değildir." diyerek karşı çıkılıyor. Buna ne denir?

En evvel şunu söylemek gerekir ki; güya İslam adına hüküm verip cahillik manzumesi bu iddiayı ortaya atan kimseler, İslam âlimi değil, belki bir tarihçi yahut sade bir araştırmacıdır. Dârülharp hakkında da bir şey bildikleri yoktur. Zira sadece lügata baksalar bile, kendi kıt akıllarıyla çıkardıkları "*Savaş olan yer dârülharptir.*" sonucu yazmaz.

Biz; bu hakikatı araştırmadan, hakkı yazdıklarını sananlara değil, Hak namına hakikatı arayanlar için dârülharp ve dârülislamın ne olduğunu ve dârülharp ibadetin caiz olup olmadığını açıklamaya çalışacağız.

Dârülislam, Müslümanların hakimiyeti altında bulunup, Müslümanların emn ve eman(emniyet) içinde yaşayarak dini vazifelerini ifa ettikleri yerdir.

Dârülharp ise; Müslümanlar ile aralarında müsalaha (anlaşma) ve muvadaa (barış) bulunmayan gayri müslimlerin hakimiyeti altında bulunan yerlerdir.(*)

Dârülharp ve dârülislam şartlarında ve tariflerinde mezheplerde küçük farklılıklar vardır. Ülkemizde ekseriyet Hanefi ve Şafii mezhebinde olduğu için, iki mezhep üzerinden açıklamaya devam edelim.

Şafii mezhebine göre, bir diyar yahut memleket sadece bir kez bile Müslümanlar tarafından zaptedilmiş ise, o diyar ve o memleket artık kıyamete kadar "**dârülislam**" olur. Böyle bir memleket sonradan kâfirlerin eline geçse bile bu hüküm değişmez. Hatta Müslümanlarla barış halinde bulunan gayri müslimlerin ülkeleri de "**dârülharp**" değildir.

İmam Şafiinin içtihadı açık ve nettir. Demek ki, Şafii mezhebine göre değil Osmanlı Devleti, şimdiki Yunanistan ve Bulgaristan dahi dârülharp değil, **dârülislam**'dır.

Bediüzzaman Hazretlerinin Şafii mezhebine göre amel ettiğini bilmeyen yoktur. Demek ki, Bediüzzaman bütün hayatı boyunca Anadolu'da ne Osmanlı Devleti zamanında ne de Türkiye Cumhuriyeti zamanında dârülharp denen bir yerde bulunmamış, her zaman **dârülislam**da yaşamıştır.

Hanefi mezhebi müçtehid İmam Azam'a göre **dârülislamın dârülharbe**

dönüşmesi için üç şartın beraber bulunması gerekir. Eğer bu şartlardan biri eksik olursa yine orası **dârülislam** olur. Bu şartları sırasıyla yazıp, şartların Osmanlı Devletinin girdiği son iki savaşta oluşup oluşmadığına bakalım.

1. İçerisinde küfür ahkamı yüzde yüz olarak (bitemamiha) tatbik edilecek. Küfür ahkâmının tamamen uygulanmadığı, mesela sadece cuma ve bayram namazlarının kılındığı bir diyara dârülharp denemez.

Birinci Dünya Savaşında da Kurtuluş Savaşı sırasında da Müslüman milletimiz namazını da Kur'an'ını da bırakmamış; dini vazifelerini yerine getirmiştir. Bu madde dahi tek başına sağlanmadığından diğer iki maddeye hiç gerek olmadan İmam-ı Azam'ın içtihadına göre de Osmanlı hiçbir zaman dârülharp olmamış diye kesin olarak söylenebilir.

Kurtuluş Savaşı sırasında cuma namazı kılmış bazı zatlara öve öve bitiremeyenlerin aklına o zaman dârülharp gelmez iken; Bediüzzaman'ı karalamak için gözlerini karartıp masaya oturdukları sıra, mürşid-i ümmet Bediüzzaman'ı aynı konuda dinen yanlış yapmakla suçlamaları, cahilliklerinde bile çelişki olduğunu göstermektedir.

2. O diyarın bütün sınırları tamamen kâfirler tarafından kuşatılmış olacak. Bu şart müstakil İslam devletleri için değil, gayri müslim bir devletin hükmü altında bulunan ve kendini müdafaadan aciz şehir, köy ve kasabalar için söz konusudur. (Rusya ve Bulgaristandaki Müslüman köyler gibi) Nitekim fıkıhçıların bu konuyla ilgili izahlarında "**devlet**" değil, "**belde**", "**dar**" ifadeleri kullanılmıştır. Yoksa kendini müdafaaya muktedir ve müstakil bir İslam devleti, her taraftan gayri müslim devletlerle kuşatılmış olsa da yine dârülharp olmaz.

Bu şart da Osmanlı için hiçbir zaman tahakkuk etmemiştir. Zira Osmanlı Devleti müstakil bir devlettir, kendini müdafaaya edecek güçtedir ve nitekim istiklaliyetini devam ettirmiştir.

3. İçinde eski eman ve emin bir Müslüman veya zimmi kalmamış olacak. Yani o beldede daha önce can ve mal güvenlikleri mevcut olan Müslümanların veya **zimmilerin** (gayri müslim azınlıkların) bu güvenlikleri bir kâfir istilasıyla ortadan kalkmış olacak.

Bu üçüncü şart ancak bir İslam beldesinin kâfirlerin istilasına (işgal) uğraması hâlinde geçerlidir.

Bu şart Osmanlı Devletinde yer yer meydana gelmişse de her yerde tahakkuk etmemiştir. Zira işgal edilen yerler olduğu gibi, hiç işgal edilmemiş yerler de vardı. Kaldı ki bu şartın tek başına var olması orayı **dârülharp** yapmaz. Diğer iki şartın da oluşması gerekir.

Evet, İmam-ı Azam'ın içtihadında ortaya koyduğu şartların üçü birden tahakkuk ederse, orası "**dârülharp**" olur. İlk iki şart Osmanlı için söz konusu bile değilken ve

üçüncü şart da sadece kısmen bazı yerlerde oluşmuş iken, Hanefi Mezhebine göre de Osmanlı'nın dârülharp olduğundan bahsedilemez.

*Bütün bu bilgiler dahilinde İmam Şafiiye göre de İmam Azam'a göre de Osmanlı Devleti'nin hiç bir zaman **dârülharp olmadığı** anlaşılmıştır.*

İkinci olarak, iddiada söylenen şey şudur. "*Dârülharp'te dini işlerle uğraşmak (ibadet) caiz değildir.*" Bunu söyleyenlere şunu sormak lazımdır. "*Deliliniz nedir?*"

Bu fikir ve iddianın hiç bir şer'i delili, dini mesnedi yoktur.

Dediğimiz gibi bu iddiaları ortaya atanlar İslam âlimi olmadıkları ve bu konulardan da bihaber oldukları için, onlar delil nedir bilmezler. Onlar yüzlerinin kızaracağı günü düşünmeden sadece atıp tutarlar.

Dârülharpte ibadetin caiz olmadığını söyleyenler; "*dârülharpte Allah'ı anmak, Allah'a şükretmek haramdır*" demek gibi ahmakça bir şey söylediklerinin farkındalar mı acaba?

Müslüman ister **dârülislam**da olsun, ister **dârülharpte** olsun, her durumda Allah'ın emirlerini yapmak, yasaklarından da kaçmakla mükelleftir. *İbadet, insanın yaratılış gayesi, varoluş hikmetidir.* Hiçbir hal onu bu ulvi vazifeden alıkoyamaz.

(* Bu metindeki tüm bilgiler Mehmed KIRKINCI Hocaefendinin "["Dârülharp Nedir?"](#)" isimli eserinden alınmıştır. Teferruat arzu edenleri oraya havale ediyoruz.